

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Joh. Jonstoni Thaumatographia Naturalis

Jonston, Jan

Amstelodami, 1661

Caput XLIV

urn:nbn:de:bsz:31-97032

cidentalibus Mauritania, tam boni odoris, ut appensa laquearibus haud magna quantitas, magni sufficienti vicem suppleat. *Scalig. exerc. 142. f. 6.*

CAPUT XLIV.
DE VITE.

Vitium ingens interdum magnitudo est. In Campania enim quæ populis junguntur, per ramos earum procacibus brachii geniculato cursu scandentes, cacumina æquant, ut vindemiator autoratus rogam aut tumulum excipiat. *Plin. l. 4. cap. 1.* Non facile corrumpi addit *Plinius*. Iovis enim simulachrum in Populonia urbe in multis incorruptum ævis visum est; & tectum Ephesæ Dianæ scalis scandeatur ex vite una Cypria. Ter quotannis fructum edunt nonnullæ. Vidit Dalechampius, multis in locis, in horto *Guilel. Caulii*, Lugduni præcipue. Infanz dicuntur. *Dalechamp. ad cap. 27. l. 16. Plinii.* Sub finem veris, minutos & stellas proferunt flosculos, ramentis orbiculatis obritos, colore subspiceo. His in asterisci formam deciduis, confestim racemorum exhibetur specimen. *Lemnius in herb. biblic. c. 2.* Odor illarum venenatas abigit bestias; Aqua vitium dum amputatur, sanat scabiem. Vittea à quibusdam excipitur lenticula, post integro anno insolatur, loco subdiali & impluvio. Melligo tandem concrefcit, quæ balsamo viribus æqualis. Purgat enim, carne implet, glutinat, papularum delet vestigia. E tenellis vitis foliis mensè destillata Majo gravidis malaxizantibus commendatur. Nullo tanguntur incommodo, quamvis caruerint. *Sennert. l. 4. p. 2. c. 2.* Ex uvis vinum torcularibus exprimitur quo in potu utimur. Mira ejus sunt varia, quæ ipsorum vinorum variat diversitas. *Lemn. l. de occult. l. 1. c. 16.* Ex Pictaviensis potu morosi incolæ & calcitrosi efficiuntur (mordaces enim infert cerebro fumos) blandiores Rhenani. In Goritiensi Comitatu laudatissimū est, proximum Pucinum & Vipacum. *Mashiol.* cum diu ventriculo

culo laboraret, robur hujus adeptus est usu. Livia Augusta octoginta duos vitæ annos, Tucino retulit acceptos. *Plin. l. 14. c. 6.* Rustici lapidiz incolæ quia Tucino cognatis utuntur, raro ægrotant. Nunquam senescere optimum scripsit *Galenus de Theriaca*: ducentis aliqua durare annis reliquit *Plinius*. Corruptum faecellit in acetum, naturali soluto calore. Hoc insignis est naturæ. Nam tempestatem & navigantium sedat excidium, vitiosum dissipat aërem, humores putrescere prohibet. *Plin. l. 2. c. 48.* Margaritas & uniones eo in pulverem verti, Cleopatrz exemplo. Antonio una cœna se solam centies sestertium absumpturam objecit, & unum Unionem, cui patrem Oriens non vidit, ante detractum, oxybapho aceti immerisit, liquefactum absorpsit. *Plin. lib. 9. c. 35.* Componitur etiam ex eo Aqua vitæ; quæ alias Elixir, Aqua auri, Cœlum Philosophorum, quinta essentia, anima vini, Aqua divina, & clavis Philosophorum dicitur. *Canonher. de Admirand. vini l. 1. c. 5.* Miranda de ea scribunt Medici, imperitis impossibilia. Tenuis est & in auras tam celeriter in optima parte, ut mireris evanescit. Calor enim intus servatus, aëris motu coadjuvante subtilem substantiam in vaporem resolvit. *Cardan. de athere.* Quæ illi immerguntur, viginti quatuor horarum spacio suis exuuntur vitibus. *Heurn. l. 1. prax. medic.* Antidotum est ad omnia *Mathiolo in Diosc. l. 6.* & non solum hausta, sed in faciem ex alterius projecta ore, epilepticos, mulieres hystericas revocat, loquelamque amissam restituit. Certe Antonius della Scarparia, octuagesimum dum duceret annum, dicitabat. *O aqua vitæ! per te jam mihi vita annu viginti duobus prorogata fuit.* *Savanorola de arte conscientis aquam vitæ simplicem & compositam.* Delectabatur quoque ea *Franciscus primus Dux Mantuæ.* Frigidi enim cum esset stomachi, ventositate vexabatur. Vox ejus: *Cum multiplici ordinis medicamenta tentasset, in talium remedia, nullum tam salutariferum ut aquam vitæ invenisse.* *Canonher. loc. cit.* Modum vini probandi inusitatum recenset *Quercetan. in Diætetica* his verbis: *Omnia Vasconia vina, quæ*

mari in varias provincias avehenda, Burdegalam comportantur: illuc convecta in cellas publicas immense longitudo ac latitudinis, ut forum vinarium vere dici possint, in hunc finem constructas, & ab urbe paulisper subductas, reponuntur; atque ita compressis ordinibus seriatim componuntur, ut inter ordines desit spacium ad perforandum dolium, è quo vinum hauriatur. Quo fit, ut mercatores vina empturientes, & in hac re versatissimi, non ex gustu vini notent, quæ probant, vini dolia; sed super singulorum ordines vasorum gradientes, in singulis vasis gressum prementes, facile dignoscant, quæ spirituosiora sunt & leviora, sigillis suis adnotent. Levius enim ac agilius super meliora incedunt vina, quam super crassiora ac terrestriora, quæ graviorem & tardiorum gressum reddunt. Prodigia ejus apud Plinium lib. 14. cap. 18. In Arcadia sterilitatem fœminis importat, tabiem viris. Theophrast. lib. 6. c. 19. In Achaja partium abigit; uvas si canes gustaverint, catuli eliduntur. Victor. lib. 7. c. 23. Træzenium qui bibunt negantur generare. Apud Thasias uno genere somnus conciliatur, fugatur altero. Vva horum dulcis est in Ægypto, & solvit alvum; firmat solutam in Lycia.

CAPUT XLV.

DE XAQUA & ZUCCARO.

XAQUA arbor est Hispaniæ. Fructus ei papaveris specie, inde pellucida aqua albicans manat, quæ quicquid aspergitur, nigrescit, adeo ut nullatione mundetur. Die vigesima sponte de cute decedit. Ovetan. summ. c. 77. Zuccari duæ species; Altera à Cannis, altera ex herba. Est & aliud ex arbore Indica, quæ vocatur Hæolser. Scalig. exerc. 164. Sed hoc vix saccharum, sed lactis tenuior pars, calore concreta: quæ ex oculis sedibusque foliorum exiens gummi condensatur modo. Fructum ajunt simillimum testiculis Camelorum. Ex arboris quacunque parte incisa, stillat lac tam fervidum, ut pro Pîsilotro præstantissimo habeatur.